

3297-A-2008

Drömmar och visioner vid livets slut

Stina Nyblom, Maria Arnby, Ulla Molander, Inger Benkel

Bakgrund:

Livliga drömmar och visioner vid livets slut finns beskrivna sedan lång tid tillbaka i litteraturen. De kan innehålla döda närstående och religiösa gestalter med en förmodad influens från kultur och religion. Oftast är upplevelsen positiv. Vårdpersonal har dock svårt att acceptera det som en väsentlig del av döendeprocessen och ser det istället som konfusion vilket kan resultera i bristande bemötande. Endast ett fåtal studier har tillfrågat den sjuke direkt och enligt vår vetenskap har ingen studie av detta slag utförts i Sverige.

Frågeställning:

Förekommer drömmar och visioner hos svårt sjuka patienter i ett ytterst sekulärt land som Sverige?

Vad innehåller de i så fall?

Hur upplevs de?

Metod:

Patienter inom avancerad hemsjukvård och hospice i Göteborg tillfrågades om deltagande. Krav för deltagande: kunna tala och förstå svenska, orienterad x 3, adekvat. 30/56 patienter tackade ja och har intervjuats (1-3 ggr / patient) mellan mars 2018 till juli 2019. Fem patienter exkluderades pga ej adekvata vid intervju.

Kvalitativ innehållsanalys pågår och beräknas vara färdig januari 2020.

Resultat av hittills utfört analysarbete:

Livliga drömmar och visioner

- Förekommer hos svårt sjuka patienter som är adekvata
- Innehåller ofta närstående, levande och döda
- Upplevs av många som positiva

Konklusion:

Svårt sjuka patienter, som bedöms adekvata, kan ha livliga drömmar och visioner som ofta upplevs positivt.

För såväl vårdpersonal som närstående kan kännedom om detta vara en hjälp i samtal med den sjuke. Det kan även förhindra att det tolkas som ett medicinskt konfusionstillstånd där patienten riskerar att medicineras och berövas en positiv upplevelse.